

ПРАВИЛНИК

**и политики за прилагане и защита правата на интелектуална
собственост и комерсиализация на резултатите от
научноизследователската дейност**

при Тракийски университет

2016 година

Стара Загора

Съдържание

I. Общи условия и принципи на приложение	3
II. Цел и обхват	3
III. Определения	4
IV. Уреждане правата на интелектуална собственост	6
V. Производство в патентното ведомство	8
VI. Право на ползване	9
VII. Колективно упражняване право на интелектуална собственост	9
VIII. Право на достъп при съвместни научни изследвания	10
X. Комерсиализация на научните изследвания при Тракийски университет	11
XI. Конфиденциалност	12
XI. Етични разпоредби	13
XII. Преходни и заключителни разпоредби	13

I. Общи условия и принципи на приложение

Чл. 1. Тракийски университет предоставя условия за развитие на научноизследователска и интелектуална дейност на всички членове на академичната общност – структурни звена, обвързани с дългосрочното професионално развитие на изследователи, млади учени, докторанти, постдокторанти и специализанти; студенти, преследващи образователни цели.

Университетът разпознава и цени креативността и иновативността като част от образователния и научноизследователски процес. Също така, Тракийски университет оценява значението и съществеността, както и цели да стимулира и предостави условия за активен процес на трансфер на ново знание. Същевременно като представител на институция с държавно финансиране, Университетът следва да осигури прозрачното, целесъобразното и в полза на обществените интереси разпределение на държавните фондове.

Чл. 2. С настоящия правилник се регламентират интересите, защитата и трансфера на интелектуална собственост, създадена от членовете на академичната общност при Тракийски университет – структурни звена, изследователи, млади учени, докторанти, постдокторанти и специализанти; студенти, преследващи образователни цели.

При наличие на въпроси, които директно не са засегнати с предвиденото в Правилника, следва да се прилага приложимото българско право и колективни споразумения. В случай на конфликт между предвиденото в Правилника и колективните споразумения, следва да се приемат за валидни предвидените уговорки в последните.

Чл. 3. Водещи принципи при приложението на Правилника и политики за прилагане и защита правата на интелектуална собственост и комерсиализация на резултатите от научноизследователската дейност са:

- 1) Академична свобода и стимулиране на научноизследователската дейност;
- 2) Равен достъп и справедливост;
- 3) Взаимно доверие и добросъвестност;
- 4) Контрол на ниво Факултет или друго структурно звено;
- 5) Прозрачност;
- 6) Конфиденциалност.

II. Цел и обхват

Чл. 4. Основната цел на настоящия правилник е да подпомогне достъпа, развитието, разпространението, защитата, трансфера, лицензирането и комерсиализацията на научните постижения, в т.ч. изобретения (патенти); промишлени дизайни, полезни модели и наименования за произход, сортови семена, нови породи животни, авторски и сродни права, възникнали от научноизследователската и интелектуална дейност на всички членове на академичната общност на Тракийски университет – структурни

звена, изследователи, млади учени, докторанти, постдокторанти и специализанти; студенти, преследващи образователни цели.

Чл. 5. Настоящият правилник се отнася до:

- 1) Мерките, процедурите и средствата за защита по смисъла на Директива 2004/48/ЕО, които са необходими за гарантиране спазването на правата върху интелектуална собственост. По смисъла на Правилника, терминът „права върху интелектуална собственост“ включва и правата върху индустриална собственост.
- 2) Изобретения, които са нови, които включват изобретателска стъпка и могат да имат промишлена приложимост, които са патентоспособни, дори и ако се отнасят до продукт, състоящ се или съдържащ биологичен материал или процес, с помощта, на който се произвежда, преработва или използва биологичен материал.
- 3) Биологичен материал, по смисъла на Директива 98/44/ЕО, който е изолиран от естествената си среда или е произведен с помощта на технически процес, и може да бъде предмет на едно изобретение, дори и ако преди това се е срещал в природата.
- 4) Продукт за растителна защита по смисъла на Регламент (ЕО) № 1610/96 и за всяко негово приложение като продукт за растителна защита, разрешено преди изтичането на срока на сертификата.
- 5) Сортовете растения по смисъла на Регламент (ЕО) № 2100/94, които могат да бъдат всички растителни родове и видове, включително и хибридите между растителни родове или видове.
- 6) Лекарствен продукт, който по смисъла на Регламент (ЕО) № 469/2009, означава всяко вещество или комбинация от вещества, представени като притежаващи лечебни или профилактични свойства по отношение на заболявания при човека или при животните, както и всяко вещество или комбинация от вещества, които може да се предписват на човека или на животните, с цел да се постави медицинска диагноза или да се възстановят, коригират или променят физиологичните функции на човека или на животните.

III. Определения

Чл. 6. За целите на настоящия правилник се прилагат следните определения:

- 1) „*приложни изследвания*“ означава индустриални научни изследвания, експериментално развитие или комбинация от двете;
- 2) „*експериментално развитие*“ означава придобиване, съчетаване, оформяне и използване на съществуващи научни, технологични, стопански и други важни знания и умения, които имат за пряка цел разработването на нови или усъвършенствани продукти, процеси или услуги;

- 3) „*проучване на осъществимостта*“ означава оценката и анализа на потенциала на даден проект, които имат за цел да подкрепят процеса на вземане на решения чрез обективно и рационално разкриване на неговите силни и слаби страни, на възможностите и заплахите, както и чрез определяне на необходимите ресурси за неговото осъществяване, и в крайна сметка на неговите перспективи за успех;
- 4) „*предоставят изцяло*“ означава, че научноизследователската организация, научноизследователската инфраструктура или публичният възложител придобиват всички икономически облаги от тези права, като запазват всички права на разпореждане с тях, особено правото на собственост и правото за предоставяне на лицензи;
- 5) „*фундаментални научни изследвания*“ означава експериментална или теоретична дейност, предприета с основна цел за придобиване на нови знания за фундаменталните причини за явленията или наблюдаемите факти, без да се цели каквото и да било пряко търговско приложение или използване;
- 6) „*индустриални научни изследвания*“ са планирани научни изследвания или проучвания от изключително значение, предназначени за придобиването на нови знания и умения за разработване на нови продукти, процеси или услуги, или за съществени подобрения на съществуващи продукти, процеси или услуги;
- 7) „*консултантски услуги в областта на иновациите*“ означава консултантски услуги, помощ и обучение в областта на трансфера на знания, придобиването, защитата и използването на нематериални активи, използването на стандарти и правила, в които се съдържат;
- 8) „*трансфер на знания*“ означава всеки процес, чиято цел е придобиване, събиране и споделяне на конкретни и латентни знания, включително умения и компетенции по отношение както на стопански, така и на нестопански дейности като научно сътрудничество, консултантска дейност, лицензиране, обособяване на нови организации, публикации и мобилност на изследователите и другите служители, участващи в тези дейности;
- 9) „*проект за НИРД*“ означава операция, която включва дейности, обхващащи една или няколко категории научноизследователска и развойна дейност, определени в настоящата рамка, и която е предназначена за изпълнението на неделима задача с точно определен икономически, научен или технически характер с ясни предварително определени цели;
- 10) „*научноизследователска инфраструктура*“ означава съоръжения, ресурси и свързани с тях услуги, използвани от научната общност за провеждане на научни изследвания в съответните области, и обхваща научно оборудване или набори от инструменти, ресурси, основани на знанието, като колекции, архиви или структурирана научна информация, помощни инфраструктури, базирани на информационни и телекомуникационни технологии, като мрежи, компютърна техника, софтуер и средства за комуникация, както и всички останали средства с уникален характер, позволяващ провеждането на научни изследвания.

Чл. 7. Тракийски университет изпълнява задачите си самостоятелно и/или в сътрудничество с научни и други държавни организации, търговски дружества, висши учебни заведения, организации с идеална цел, със седалище в страната и чужбина.

Чл. 8. Когато Тракийски университет, като научноизследователска организация или инфраструктура се използва за извършване на научни изследвания или за предоставяне на научноизследователски услуги на външни страни (партньори) по силата на договор, в който обикновено са определени редът и условията, и когато Тракийски университет притежава резултатите от научноизследователските дейности и поема риска от неуспех:

а) Тракийски университет предоставя своята научноизследователска услуга или услуга по силата на договор по пазарни цени¹, или

б) когато не съществува пазарна цена, Тракийски университет предоставя своята научноизследователска услуга или услуга по силата на договор на цена, която:

- отразява пълния размер на разходите за услугата и обикновено включва марж, който се определя, като се вземат под внимание маржовете, които предприятията, действащи в сектора на съответната услуга, обикновено прилагат за въпросната услуга, или
- е резултат от преговори на принципа на сделката между несвързани лица, в които научноизследователската организация или инфраструктура в своята роля на доставчик на услуги преговаря с цел да получи възможно най-голяма икономическа полза в момента на сключване на договора, и покрива най-малко пределните разходи.

Чл. 9. Правата на интелектуална собственост представляват особено важни стопански активи, които спомагат да се гарантира на творците и новаторите справедливо възнаграждение за техния труд и закрила на техните инвестиции в научни изследвания и нови идеи.

Чл. 10. Всички договори на Тракийски университет следва да съдържат клауза, която изрично да регламентира собствеността, правата и задълженията, свързани със закрилата и използването на интелектуалната собственост, създадена в изпълнение на тези договори.

IV. Уреждане правата на интелектуална собственост

Чл. 11. Лицето, което е създадо изобретение или полезен модел, е негов изобретател. Когато изобретението или полезният модел са създадени от няколко лица, те са съизобретатели.

¹ Съгласно Съобщение на Комисията относно Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации (2014/C 198/01), когато научноизследователската организация или инфраструктура предоставя специфична научноизследователска услуга или извършва научноизследователска дейност, възложена по силата на договор, за първи път от името на дадено предприятие, на временна основа и заясно ограничен период от време, обикновено се счита, че изискваната цена съответства на пазарната, когато тази научноизследователска услуга или дейност на договорна основа е уникална и може да бъде доказано, че за нея не съществува пазар.

Изобретателят на изобретение или на полезен модел има право да бъде посочван в заявката, в издадения патент за изобретение или в свидетелството за регистрация на полезен модел, както и в публикации относно изобретението или полезния модел. Това право е лично и непрехвърлимо.

Чл. 12. За целите на прилагането на мерките, процедурите и средствата за защита, предвидени в настоящия правилник, презумпция за авторство или собственост е налице, когато:

- 1) за да може автор на научен продукт/резултат, при липса на доказателства за противното, да се счита за такъв и следователно да бъде упълномощен да образува производство за нарушени права, е достатъчно неговото име да фигурира върху научния продукт/резултат по обичайния начин;
- 2) посоченото съгласно точка 1) се прилага *mutatis mutandis* за притежателите на права, сродни на авторското право, по отношение на техния защитен предмет.

Чл. 13. Интелектуална (включително индустриална) собственост, възникнала в резултат на изпълнение на трудовоправните задължения в рамките на Тракийски университет е обект на притежание и управление от страна на Университета.

Чл. 14. Патентоспособни са изобретенията от всички области на техниката, които са нови, имат изобретателска стъпка и са промишлено приложими. Патентоспособни са изобретенията, отнасящи се до продукт, състоящ се от или съдържащ биологичен материал, или до метод, чрез който се получава, обработва или използва биологичен материал. Патентоспособно изобретение, създадено в резултат на научно-изследователската дейност следва да бъде патентовано.

Чл. 15. Когато изобретението е създадено при изпълнение на задължения, произтичащи от трудови или други правоотношения на изобретателя с Тракийски университет, освен ако с договор между двете страни не е предвидено друго, изобретението е служебно.

Чл. 16. Изобретението е служебно съгласно чл. 15, когато при създаването му:

- 1) Изобретателят е изпълнявал присъщите за длъжността му трудови задължения;
- 2) Изобретателят е изпълнявал задължения извън посочените в т. 1, но те специално са му били възложени и от това се е очаквало създаването на изобретение;
- 3) Изобретателят е използвал материални или финансови (парични) средства, осигурени от Университета, или знания и опит, придобити в резултат на работата.

Чл. 17. Неимуществените и имуществените авторски права върху обекти на авторското право принадлежат на авторите в случай, че тяхното създаване не е възложено от Тракийски университет и не са използвани финансови средства и интелектуална и материална собственост на Тракийски университет.

Чл. 18. Разпределението на печалбата от търговска реализация на интелектуални продукти, както и възнаграждението на автора на продукт, обект на авторско право се регламентира в договор между създателя и Тракийски университет.

Изобретателят, който е създал служебно изобретение, има право да бъде посочен и право на справедливо възнаграждение, ако такова не е било предвидено в съответния договор.

При определяне на възнаграждението се вземат предвид:

- 1) печалбата, реализирана от всички видове използване на изобретението по време на действието на патента;
- 2) ценността на изобретението;
- 3) приносът на работодателя, изразяващ се в инвестираните средства за създаване на изобретението, предоставеното оборудване, материали, знания, опит, персонал и друга помощ.

Възнаграждението се дължи от работодателя, а когато той не е патентоприетел – от него и патентоприетеля солидарно.

Работодателят, възложителят, изобретателят и изпълнителят са длъжни да се въздържат от действия, които накърняват правата по този член.

V. Производство в патентното ведомство

Чл. 19. Правото на заявяване за регистрация на изобретенията принадлежи на изобретателя или на неговия правоприемник.

- 1) Когато правото на заявяване принадлежи на няколко лица, то се упражнява от тях съвместно.
- 2) Отказът на едно или на няколко от тях да участват в заявяването или в процедурата по издаване на патента не е пречка останалите да извършват съответните законови действия за това.
- 3) Когато повече от едно лица са работили заедно по създаване на научната продукция и не може да бъде установен относителния дял на тяхната работа, следва да имат общо право на собственост върху създадения научен продукт. Те могат да сключат споразумение по отношение на разпределението и условията на упражняване на това общо право на собственост.
- 4) Когато изобретението е създадено въз основа на договор с Тракийски Университет, или има статут на служебно изобретение, правото на заявяване принадлежи на Университета, в качеството му на възложител и/или работодател, освен ако друго не е предвидено в договора.

Чл. 20. Тракийски университет в качеството си на работодател, е заявител на обектите за регистрация и закрила пред патентно ведомство. Изобретателят/авторът има право да бъде включен в заявката за регистрация на обекта на интелектуална (включително

индустриална) собственост като заявител при условия, регламентирани с договор между него и Тракийски университет.

Чл. 21. Изобретателят на обекта е длъжен в тримесечен срок от създаване на изобретението да уведоми писмено за това Тракийски университет – в качеството му на работодател. В случай, че Тракийски университет не подаде заявка за закрила на обект на интелектуална (включително индустриална) собственост до 3 месеца от получаване на уведомлението за създаване на обекта, правото на регистрация на обекта преминава върху неговия изобретател.

Чл. 22. Заявката за патент се подава в Патентното ведомство и се вписва в Държавния регистър на патентите. Начинът на оформяне на заявките и редът за подаване и експертиза в Патентното ведомство се уреждат с наредба на Министерския съвет.

Чл. 23. За дата на подаване на заявката се счита датата на получаване в Патентното ведомство на следните документи:

- 1) Заявление за патент с наименование на изобретението, за което се иска издаване на патент, както и с идентификационните данни на заявителя на български език;
- 2) Описание на изобретението, разкриващо най-малко неговата същност.

Чл. 24. Заявлението за издаване на патент съдържа: име и адрес на заявителя и на представителя по индустриална собственост, ако има такъв; име и адрес на изобретателя; декларация за действителния изобретател; наименование на изобретението и данни за претендиращия приоритет - номер, дата и страна на приоритетния документ, както и декларация за лицензионна готовност при изразено желание от заявителя.

VI. Право на ползване

Чл. 25. Съгласно настоящия правилник, право на преждеползване има лице, което до датата на подаване на заявката за патент добросъвестно е използвало изобретението или е извършило необходимата подготовка за използването му. Същото може да продължи да използва изобретението и след тази дата в същия обем.

Чл. 26. Право на послеползване има лице, което след прекратяване действието на патента е използвало патентовано изобретение или е извършило необходимата подготовка за използването му. Същото може да продължи да използва изобретението в същия обем и след възстановяване действието на патента.

Чл. 27. Правото на преждеползване и послеползване могат да се прехвърлят само с участието на Тракийски университет или с част от неговите структурни звена, в които са възникнали, и могат да се упражняват, без да се разширява обемът на ползването извън Тракийски университет.

VII. Колективно упражняване право на интелектуална собственост

Чл. 28. При извършване на съвместни изследвания с други научноизследователски организации, собствеността върху новите знания следва да принадлежи на страната, която ги е създала, но може да бъде предоставена на различните страни въз основа на

договорно споразумение, сключено предварително, отразяващо адекватно съответните интереси, задачи, финансово и друго участие на страните в проекта.

Чл. 29. Когато научноизследователските организации са работили заедно по създаване на научната продукция и не може да бъде установен относителния дял на тяхната работа, следва да имат общо право на собственост върху създадените научни материали. Те могат да сключат споразумение по отношение на разпределението и условията на упражняване на това общо право на собственост.

Чл. 30. Когато в резултат на съвместната изследователска дейност се създаде изобретение и патентът е съпритежание на повече от едно лица и между тях не е уговорено друго, изобретението може да се използва от всеки съпритежател в пълен обем, а всички останали права се упражняват със съгласието на всички съпритежатели.

VIII. Право на достъп при съвместни научни изследвания

Чл. 31. Право на достъп до информация, собственост на Тракийски университет и генерирана преди стартирането на нови научни изследвания в сътрудничество с други научни организации, следва да бъде регламентирано така, че:

- 1) Всяка страна да дефинира информацията, която е била създадена преди стартирането на новите научни изследвания и която ще бъде използвана при осъществяването им, но същевременно може и да изключи специфична информация.
- 2) Достъпът до информация, генерирана преди стартиране на новите научни изследвания и генерирана вследствие дейността по осъществяването им, следва да бъде използвана само за нуждите, за които е бил позволено това право на достъп и само, докато е необходимо да бъде използвана информацията.

Чл. 32. Общи принципи:

- 1) Всяко искане за право на достъп се прави в писмен вид.
- 2) Предоставянето на право на достъп може да бъде условно, при допускането на специфични условия, които целят да подсилят, че исканата информация ще бъде използвана по предназначение и ще се запази поверителност.
- 3) Всяка от страните следва да информира незабавно в случаи на ограничаване на правото на достъп до информация, с която разполага преди стартиране на проекта, или за всички други ограничения, които могат значително да повлияят върху предоставянето на тези права.
- 4) Искане на право на достъп може да бъде отправено 1 година след приключване участието на дадена страна, която притежава собствеността върху научната продукция (преди и генерирана по време на проекта). Заинтересованите страни могат да изберат и друг времеви диапазон.

Чл. 33. Право на достъп за изпълнение:

- 1) Правото на достъп до научна продукция, която е генерирана по време на съвместна научноизследователска дейност, следва да се дава на участващите страни, когато тази продукция е необходима, за да могат те да осъществят собствената си работа по проекта.
- 2) Правото на достъп до продукция, създадена преди стратирането на научноизследователската дейност, следва да се предоставя на останалите участващи страни, в случаи, когато тя им е необходима за реализиране на тяхната дейност по проекта, при условие, че страната, която следва да предостави това право е оторизирана за това.
- 3) Посочените права се предоставят безвъзмедно или когато се уговори друго между страните – при честни и основателни условия.

Чл. 34. Право на достъп за използване:

- 1) Страните следва да получат право на достъп до научна продукция, генерирана по време на изпълнението на съвместната научноизследователска дейност, ако тя е необходима, за да могат да използват техните научни резултати.
- 2) Участващите страни, следва да получат достъп до научна продукция, генерирана преди стартирането на съвместната научноизследователска дейност, като това е необходимо за използване на тяхната научна продукция и резултати, генерирани от работата им по настоящата дейност, при условие, че страна, която следва да предостави това право е оторизирана за това.
- 3) По споразумение, правото на достъп за използване се дава при честни и основателни условия, или безвъзмедно – за вътрешно-организационни изследвания.

Х. Комерсиализация на научните изследвания при Тракийски университет

Чл. 35. Тракийски университет насърчава сътрудничеството с бизнеса за създаването и комерсиализацията на интелектуална собственост, включително:

- създава на култура на комерсиализация на изследователската дейност;
- ориентиране на изследователската дейност към индустрията;
- насърчаване на формализирания трансфер на технологии (чрез лицензиране и споразумения за сътрудничество).

Чл. 36. Защитата на интелектуалната собственост следва да позволи на откривателя или изобретателя да извлече законна печалба от своето откритие или изобретение.

Тя също така следва да позволява възможно най-широко разпространение на произведения, идеи и ново ноу-хау.

Чл. 37. Тракийски университет развива последователно компетенции² в сферата на:

² План за действие за услуги, свързани с комерсиализацията на иновациите, 2013

- 1) идентифициране на важна за индустрията изследователска дейност и управление на взаимоотношенията между научните изследвания и индустрията;
- 2) извършване на анализ на статуса на интелектуалната собственост и защита на патенти;
- 3) комерсиализация на изобретения чрез лицензии и стартиращи фирми; и
- 4) обучение на изследователите относно основните аспекти на интелектуалната собственост и комерсиализацията.

Чл. 38. Комерсиализацията на резултатите от научните изследвания представлява процес, чрез който резултатите от научноизследователската дейност се превръщат в продукти или услуги с пазарно търсене и стойност.

Чл. 39. Формите на комерсиализация на научноизследователската дейност се обобщават до:

- 1) непазарно реализиране на резултатите от научноизследователската дейност;
- 2) продажба на услуги, данни и ноу-хау на бизнеса;
- 3) сътрудничество с индустрията за решаване на различни задачи;
- 4) сключване на лицензионни договори и получаване на роялти;
- 5) договори за съвместна дейност и реализация на резултатите на научноизследователската дейност;
- 6) създаване на маркетингови организации и фирми с конкретна мисия.

XI. Конфиденциалност

Чл. 40. Тракийски университет следва да пази поверителност на всички данни, документи или други материали, които са определени като поверителни във връзка с конкретно изобретение (“поверителна информация”).

Чл. 41. Горепосоченото не се прилага в случаите, когато:

- 1) Информацията е била сведена до знанието на работодателя или на научния работник; или е била независимо разработена от работодателя или от научният работник преди датата на разкриването ѝ.
- 2) Информацията е била предоставена на работодателя или на научния работник от трети страни, които имат право да я разкрият.
- 3) Информацията, която е била патентована, публикувана или е станала достояние в публичната сфера в резултат от дейността на работодателя или на трети лица, които са придобили по право тази информация;

- 4) Информация, която се изисква да бъде разкрита по нареждане на публичните власти или компетентния съд, при условие, че страните ще спазят максимално условията за конфиденциалност при работа с предоставената информация.

XI. Етични разпоредби

Чл. 42. С настоящия правилник се гарантира, че при установено нарушение на право върху интелектуална собственост или индустриална собственост, ще се предприемат установените, законосъобразни мерки за постановяване съдебна забрана на нарушителя, чиято цел е да се забрани по-нататъшно извършване на нарушението.

Чл. 43. При установяване на нарушение на правата върху обектите на интелектуална или индустриална собственост, залегнали в настоящия Правилник, Тракийски университет запазва правото си да сезира съответните компетентни органи.

Чл. 44. По заявление на увредената страна компетентните съдебни органи постановяват на нарушителя, който съзнателно или при разумни основания да съзнава това е предприел действия, с които е нарушил права, да заплати на притежателя на правата обезщетение съобразно действителните вреди, понесени от последния в резултат на нарушението.

XII. Преходни и заключителни разпоредби

Чл. 45. За всички неуредени в настоящия Правилник въпроси се прилагат правилата на българското законодателство.

Чл. 46. Настоящият Правилник е приет с решение на Академичния съвет на Тракийски университет, от 14.12.2016 година (Протокол № 9/14.12.2016) и влиза в сила от датата на приемането му.